

Erdigunean

Imanol Epelderen testu bat irakurriko dugu, kirolak gaur egungo bizimoduan duen presentziari buruz.

Sekuentzia honetan, hau egin dezakezu:

- Hausnartu egunerokoan zer egin ohi duzun
- Ulermen-galderei erantzun
- Testuaren egiturari, tesiari eta argudioei erreparatu
- Iritzi-artikulua idatzi, ikasitakoa praktikan jarrita.

Adimen artifizialak sortutako irudia

Irakurri aurretik

BAKARKA

1. Egunerokoa

Ariketa hau etxean egin dezakezu. Testua irakurri aurretik, erantzun honako galdera hauei eta bidali erantzunak irakasleari chat bidez, moodleko forora edo e-posta bidez.

1. Egunean zehar, zertan ematen duzu denbora gehien?
2. Astean, zein jarduera egiten duzu edo errepikatzen duzu gehien (erosketak egin, arropa garbitu, korrika egitera joan...)? Zuk hala erabakita?
3. Zenbat denbora ematen duzu gustuko gauzak egiten (kirola, irakurri, margotu, musika-tresnaren bat jo...)?
4. Ba al da ezer egin nahiko zenukeena baina, denbora faltagatik, beti bazter uzten duzunik?
5. Uste duzu ondo aukeratzen dugula zertan eman nahi dugun denbora? Behar bezala kudeatzen al dugu gure denbora?

Irakasleak jasotako erantzunen laburpena egin, ondorioak atera eta talde handian partekatuko ditu 3. ariketa egin aurretik.

Irakurri bitartean

2. Zer dio Imanol Epeldek?

BAKARKA

Ariketa hau etxean egin dezakezu. Irakurri testua, eta erantzun hurrengo orriko galderei.

ARGIA

BERRIKETA GUTXI

Jaio. Krola. Hil.

Imanol Epelde Pagola

Abuztuaren erdian hasi zen eskubaloira entrenatzen seme zaharrena; irailetik aurrera, astean lau entrenamendu ditu (hiru tekniko, bat fisikoa), eta asteburuetan partida. 15 urte ditu. Erdikoak, eskola-kirolaz gain, futbola eta eskubaloia. 9 urte ditu. Etxeko agendan, leku gehiena baloiek hartzen dute. Kirolak osasuna eta lagunartea ematen dizkie, hala da hori, asko da hori. Eta prestigioa.

Baina kirolak zentralitate handiegia du: kirolak denbora kolonizatzen du eta jolas librea ordezkutzen. Sormen autonomia gutxitzen, errendimendura bideratutako entrenamendu exigenteekin. Haurrak infantil, *alebin* eta kadete bihurtu dira, eta haur izateari utzi diote. Ahaztu egin zaigu irabazi eta galdu gabe ere pasa daitekeela arratsalde bat, asteburu bat, jolas-ordu bat. Bizitza bat.

Irudikatu abuztuan hasita, astean lau bertso-entrenamendu, eta, asteburuetan, bertso-saio bat izango lukeen gazte bat. Gazte bat bere potentzialitate eta aukera guztiekin hitzak sortzera emana. Irudikatu astean lau aldiz dantzan aritu, eta, asteburuetan, dantzarako erromerian elkartuko litzatekeen herri bat. Irudikatu astean lau aldiz marraztera edo musikara askatuko litzatekeen herri bat. Beste doinu batean kantatuko genuke. Edo are, kantatu egingo genuke.

Normalizatu egin dugu kirolak baldintzatzea gure asteburuak: lehenengoa da kirola, eta, horren arabera, antolatzen ditugu familia-planak, kultura-planak, mendi-bueltak. Normalizatu egin dugu kirolak baldintzatzea herri-planak: kontuz lehen mailako futbol-talderen batekin kointziditzen badu manifestazio edo kultura-ekitaldi batek.

Badakit ez zaiela lanik falta; egutegian ez dute egun libre askorik aurkituko. Baina, lerro hauen bidez, Nazio Batuen Erakundeari otoitz egiten diot izendatu dezaten egun bat, bakarra bada ere, kirol-jarduerarik gabekoa, autorik gabeko eguna edo kerik gabeko eguna izendatzen den bezala. Amen.

(moldatua)

BAKARKA

1. Testuaren arabera, zein da egilearen kezka nagusia?

- a) Haurrak, nolabait, derrigortuta daudela kirolen batean aritzera.
- b) Kirolak haur eta familien denbora eta askatasuna gehiegi mugatzen dituela.
- c) Kirolak dakartzan onura eta balio soziala gutxiesten direla.

2. Zer esan nahi du egileak *“haurrak infantil, alebin eta kadete bihurtu dira, eta haur izateari utzi diote”* dioenean?

- a) Adinaren arabera kirol-taldeetan sailkatzeak haurrak heldu bihurtzen dituela.
- b) Kirolaren izaera lehiakorrek haurren jolasa ordeztu duela.
- c) Gurasoek nahiago dutela haurrak kirolean ibiltzea, kolean libre baino.

3. Zergatik konparatzen ditu kirola eta bertsoa, dantza edo marrazketa?

- a) Adierazteko arte-adierazpenak ez direla kirola bezainbeste estimatu behar.
- b) Imajina dezagun gizartea nolakoa izango litzatekeen sormen-jarduerak kirolak duen garrantzia balute.
- c) Adierazteko gorputza zaindu ezean, alferrik landuko ditugulako arte-adierazpenak.

4. *“Normalizatu egin dugu kirolak baldintzatzea gure asteburuak”* esaldiak zer kritikatzeko du?

- a) Kirol-ekitaldiak herriaren eta kulturaren gainetik jartzeko ohitura gizartean errotu dela.
- b) Kirol-jarduera gehiegi planifikatzen direla herritarrekin adostu gabe.
- c) Asteburuetakoa planetan beti dagoela kirol-jardueraren bat: mendi-bueltak...

5. Zein da egilearen azken mezua, otoitz moduan esandakoa?

- a) Kirola debekatzea proposatzen du, familiek atsedean har dezaten behingoz.
- b) Protesta gisa, nazioarteko egun bat izendatzea eskatu du.
- c) Eskatu du haurren kirol-eguna izendatzeko, kirolak egunerokoan duen garrantziaz jabetzeko.

vince-fleming-aZVpxRydijk-unsplash

Erantzun zuzenak 8. orrialdean daude.

Irakurri ondoren

3. Argudioak

TALDEAN

Elkartu hiruko taldeetan, aztertu arretaz testua, eta bete taula. Adierazi zein diren testuko tesia, paragrafo bakoitzaren ideia nagusia eta sostenguak.

vitaly-gariev-
VZiabDjf_e0-unsplash

TESIA:

Paragrafoak	Idea nagusia	Sostenguak Zer egin du ideia nagusia justifikatzeko? (Adibideak eman, deskribapenak egin, konparaketak...)
1	IDEIAREN GARRANTZIA AZPIMARRATU: kirolaren garrantzia azpimarratu du: hurrei osasuna, lagunartea eta prestigioa ematen dizkie.	BIZIPEN PERTSONALA AZALDU, EGOERA OROKOR BAT DESKRIBATZEKO: azaldu du zein den etxeko hurren kirol-jarduera (asteroko martxa).
2		
3		
4		
5		

Ariketa zuzentzeko, komentatu taulan jasotakoak talde handian, eta saiatu horiek adosten. Erantzun zuzenak 8. orrialdean daude.

4. Sostenguak

TALDEAN

Elkartu hiruko taldeetan, eta, aurreko taulan jasotakoez gain, zerrendatu bigarren mailako ideia gisa erabil ditzakegun baliabideak.

Sostenguak edo bigarren mailako ideiak erabiltzen dira paragrafoko ideia nagusia justifikatzeko, defendatzeko, indartzeko... finean, ideian sakontzeko. Horretarako, hainbat baliabide erabil ditzakegu.

dstudio-bcn-LUzyflmwDu0-unsplash

	Adibideak eman
	Pasadizoren bat kontatu
	Hipotesiak egin

Ariketa zuzentzeko, komentatu zerrendan jasotakoak talde handian, eta saiatu horiek adosten. Erantzun posible batzuk 8. orrialdean daude.

5. Iritzi-artikulua

BAKARKA

Ariketa hau etxean egin dezakezu. Lehenik, irakurri egitekoa eta egin gidoia proposatu zaizun hezurdura erabilia; ondoren, idatzi 200 hitz inguruko iritzi-artikulua.

Berrian argitaratutako erreportaje batean zera irakurri duzu:

Azkarregi goaz

“Gero eta jende gehiagok dio iritsi ezinda dabilela eta **denbora falta zaiola egin nahiko lituzkeen guztiak egin ahal izateko**, nahiz eta jardueren eskaintza, teknologiak eskaintzen dituen erraztasunak eta laneko malgutasuna inoiz baino handiagoak izan. Askotan ez gara konturatzen eta **ez daramagu guk nahiko genukeen bizi-erritmoa; hala, egin nahiko genituzkeen hainbat gauza, asegarri zaizkigunak, bazter uzten ditugu.**”

Idatzi herriko aldizkarian herritarrei zuzendutako **iritzi-artikulua; bertan, egin gogoeta kritikoa daramagun bizi-erritmoari buruz.**

Adimen artifizialak sortutako irudia

gaelle-marcel-L8SNwGUNqbU-unsplash

TESIA:

- Zein da nire ikuspegia gaiaren aurrean?
- Zer mezu bidali nahi diet herritarrei? Zertaz konbentzitu nahi ditut
- Zer paragrafotan idatziko dut tesia?

PARAGRAFOA: SARRERA

- Azaldu testuingurua:
- Ideia nagusia:

TARTEKO PARAGRAFOAK

- Ideia nagusia:
- Sostenguak:

PARAGRAFOA: BUKAERA

- Hausnarketarako mezua:
- Itxiera:

Gidoiaren zein ondoren idatziko duzun iritzi-artikuluaren feedbacka irakasleak emango dizu.

ERANTZUNAK

2. Zer dio Imanol Epeldek?

1- b; 2- b; 3- b; 4- a; 5- b

3. Argudioak

TESIA: kirolak gehiegizko zentralitatea hartu du gizartean, eta horrek haurraren askatasuna, sormena eta jolas librea ordeztu ditu, eta bizitzaren oreka kaltetu.

Paragrafoak	Ideia nagusia	Sostenguak Zer egin du ideia nagusia justifikatzeko? (Adibideak eman, deskribapenak egin, konparaketak...)
1 	IDEIAREN GARRANTZIA AZPIMARRATU: kirolaren garrantzia azpimarratu du: hurrei osasuna, lagunartea eta prestigioa ematen dizkie.	BIZIPEN PERTSONALA AZALDU, EGOERA OROKOR BAT DESKRIBATZEKO: azaldu du zein den etxeko haurren kirol-jarduera (asteroko martxa).
2 	TESIA AZALDU/GARATU: kirolak gehiegizko pisua edo zentralitatea hartu du haurren artean eta gizartean. (kritika soziala egin du)	EBIDENTZIA SOZIALA AZALDU (gizartean zer gertatzen den deskribatu du): kirolak jolas librea eta sormena ordeztu ditu, haurrak errendimenduaren /lehiakortasunaren gorpilean sartu dira.
3 	PROPOSATU: alternatiba proposatu du ironia erabilita, agerian jartzeko zein urruti gauden utopia horretatik.	KONTRASTE / EGOERA HIPOTETIKOA IRUDIKATU: beste eredu bat deskribatzen du kontrastea bilatzeko (arte-entrenamenduak proposatu, eta iradoki du sormen kolektiboa sendotuko litzatekeela, adierazteko gizarte orekatuago eta aberatsagoa izango genukeela).
4 	DISKURTSOA NORBANAKOTIK OROKORRERA: kirolak, norbanakoen bizitzaz gain, gizartearen denbora eta plangintza kolektiboa baldintzatzen ditu.	KRIKA OROKORTZEKO ADIBIDEAK EMAN: familietan gertatzen den fenomenoak gizarte osora zabaltzeko dela kritikatu du; horretarako, adibideak eman ditu (asteburuak eta familia-planak zein herriko ekimenak kirol-egutegiaren arabera antolatzen dira).
5 	IRTENBIDEA ETA HAUSNARKETA: kirol-jarduerarik gabeko eguna eskatzen du, gehiegizko mendekotasuna agerian uzteko.	HAUSNARKETA PIZTU ETA AMAITU: eskaera otoitz forman eman du (ironia erabilita), eta kontraste handiagoa egin du hausnarketa eragiteko.

ERANTZUNAK

4. Sostenguak

Datuak, adituen iritzi eta gomendioak, ebidentziak (errealitatean gertatzen direnen deskribapena), bizipen pertsonalak, konparaketak, adibideak, proposamenak, hipotesiak, hausnarketak, besteen ahotsa tetsura ekarri (adituenak, adibidez), pasadizoren bat kontatu edo deskribatu...

HIZTEGI LAGUNGARRIA

Infantil, *alebin* (kimu) eta kadete. Kirol-kategoriak, kirolariaren adinaren arabekoak.

Hitzak sortzera emana. Buru-belarri ari dena hitzak sortzen.

Edo are. Hori baino gehiago.